YMPÄRISTÖRIKOSTEN TORJUNNAN KOULUTUSOHJELMA 2017-2018
JAKSO 1: YMPÄRISTÖRIKOSOIKEIDEN YLEISET OPINNOT 8.-9.5.2017

PORVOO

BORGÅ

YMPÄRISTÖVIRANOMAISTEN ROOLI RIKOSPROSESSISSA

YMPÄRISTÖNTUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ CARITA FORSBERG-HEIKKILÄ

YMPÄRISTÖVIRANOMAISET

- Valtion valvontaviranomainen (ELY-keskukset)
  - Valvontaviranomainen
  - Asiantuntijaviranomainen

- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (kunnat)
  - Lupaviranomainen
  - Valvontaviranomainen
  - Oman alueensa asiantuntijaviranomainen

- Valtion lupaviranomainen (Aluehallintovirastot)
  - Lupaviranomainen

- YM, SYKE

PORVOO BORGÅ

ELY-KESKUKSEN ROOLI YMPÄRISTÖRIKOSASIOISSA

- Ympäristönsuojelulain, vesilain ja jätelain rikkomistapauksissa asianomistaja, jos yleistä etua loukattu

- Milloin yleistä etua on loukattu?
  - Luvanvarainen toiminta
  - Maaperän/pohjaveden pilaamisvaara
  - Jätteen hylkääminen

- Muissa ympäristölainsäädännön loukkaamistilanteissa valvontaviranomainen/ asiantuntijaviranomainen

ELY-KESKUS ASIANOMISTAJANA

- Osallisuus esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä
  - Rangaistusvaatimus, harvoin korvausvaatimus
  - Loppulausunto esitutkinnan päättyessä
  - Kirjalliset vastaukset yms. käräjäoikeudelle
  - Oikeudenkäynti käräjäoikeudessa
  - Muutoksenhakukirjelmät
  - Hovioikeusprosessi jne.

PORVOO BORGÅ

PORVOON YMPÄRISTÖNSUOJELU

- 8 työntekijää:
  - Ympäristönsuojelupäällikkö
  - Ympäristöntutkimuspäällikkö
  - 4 ympäristönsuojelutarkastajaa
  - Ympäristökasvattaja (Porvoon luontokoulu)
  - Toimistosihteeri

PORVOO BORGÅ

PORVOO TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

- Perustettu 1300 luvulla
- Pinta-ala ilman merialueita 664,53 km²
- Kokonaispinta-ala 2 139,81 km²
  - maa 654,42 km²
  - sisävesi 10,11 km²
  - meri 1 475,28 km²
- Väkiluku 50 110 (31.12.2016)

PORVOO BORGÅ

KUNNAN YMPÄRISTÖVIRANOMAISEN ROOLI (1)

- ”Kitti ja katalysaattori”
- Ensimmäinen havaintojen tekijä
- Valokuvaaja, aineiston kokoaja
- Muistion laatija, havaintojen kirjaaja
- Taustatietojen selvittäjä ja riskien arvioija (kiinteistön omistaja, osoite, rekisteritiedot, yritystiedot, pohjavesialuetiedot, viemärit, vesistöt, kaivot, lähimmät häiriintyvät kohteet)

PORVOO BORGÅ

KUNNAN YMPÄRISTÖVIRANOMAISEN ROOLI (2)

- Lainsäädännön tulkitsija (alustava arvio, mitä lainsäädäntöä on rikottu)
- Tutkintapyynnön laatija
- Kuulustelupöytäkirjaan vastaaja (nykyisin pääasiassa sähköisesti)
- Syyttäjän todistaja oikeudessa
- Hallintopakon käynnistäjä ja ennallistamisen valvoja, asian esittelijä/valmistelija lautakuntaan

YMPÄRISTÖRIKOKSET JA YHTEISTYÖ POLIISIN KANSSA

- Vuosina 1999-2016 tehty 87 ilmoitusta esitutkintaviranomaiselle
- Voimakas kasvu vuonna 2007
- Vähemmän parina viime vuonna

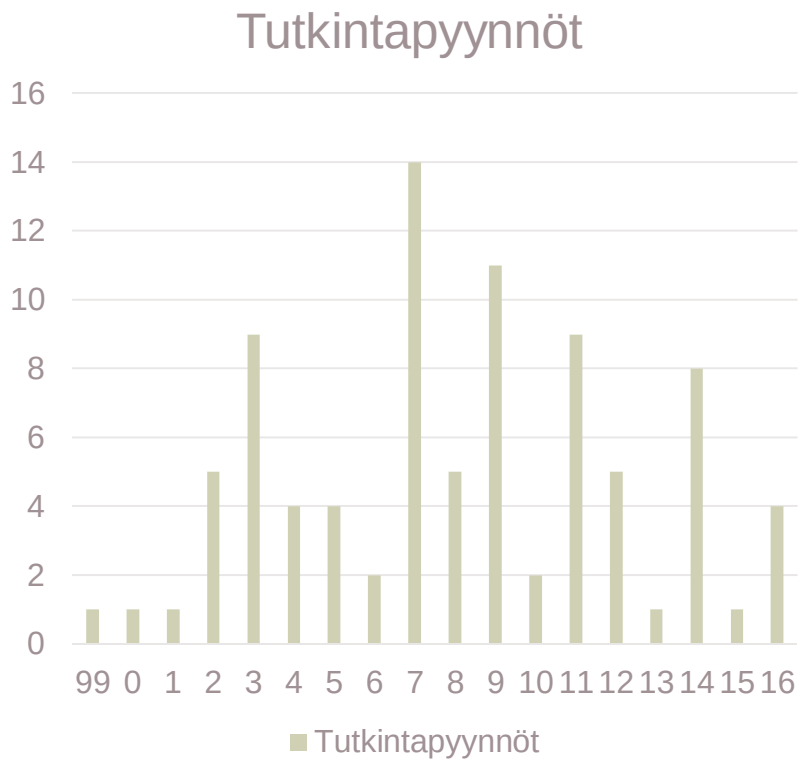

PORVOO BORGÅ

YHTEYDENPITO

- Itä-Uudenmaan poliisin aloitteesta aloitettu kiinteä yhteistyö poliisin ja alueen ympäristöviranomaisten kesken
  - Kuntakohtaiset tapaamiset
  - ”Kasvot tutuiksi, kynnys matalaksi”

- Yhteistyöryhmä: kerran vuodessa tapaaminen
- Poliisilla viranomaisten keskinäiseen yhteydenpitoon tarkoittama sähköpostiosoite
- Puhelut, sähköpostit tapauksen käsittelyn aikana, yhteiset tarkastuskäynnit
- Tutkintapyynnöstä alustava tieto myös syyttäjälle

ASIAN VIREILLE TULO

- Valvontailmoitus naapurilta tai muulta silminnäkijältä
- Epäkohdan havaitseminen oman valvonnan yhteydessä (tarkastukset, vuosiraporttien läpikäynti)
- Entisen työntekijän tekemä ilmianto

PORVOO BORGÅ

ENSIMMÄISET VALVONTATOIMENPITEET

- Mitä on havaittu?
- Missä on havaittu?
- Milloin on havaittu
- Kuka on havainnut?
- Havaintojen tekijän yhteystiedot
- Onko silminnäkijätietoa, kuka on tehnyt?

PORVOO BORGÅ

VALVONTATARKASTUS (1)

- Havaintojen tekeminen – pitikö valvontailmoitus paikkansa?
- Jos toiminta edelleen käynnissä ja voi aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa– viranhaltijan suullinen kehotus ja kirjallinen määräys lopettaa toiminta välittömästi (ja ilmoitus heti poliisille)
- Kohteen valokuvaus useasta eri suunnasta, tilanteen dokumentointi

PORVOO BORGÅ

VALVONTATARKASTUS (2)

- Yhteys tarvittaessa muihin viranomaisiin (pelastuslaitos, ely-keskus, merivartiosto, tulli)
- Naapureiden /lähialueen asukkaiden haastattelu tarvittaessa
- Lähialueen tarkastaminen, vahingon laajuuden arviointi

TARKASTUSMUISTIO

- Kentällä havaittujen tietojen mahdollisimman yksityiskohtainen kuvaus
- Valokuvien ja niiden ottopäivämäärän, kuvaajan ja kuvaussuuntien lisäys muistioon
- Kartan ja havaintopaikan lisääminen muistioon
- Kiinteistön rekisteritunnuksen ja omistajan kirjaus
- Tehtävä niin hyvin, että asiat kykenee palauttamaan mieleen vielä parin vuoden päästäkin!

PORVOO BORGÅ

HYVÄ ESITUTKINTAPYYNTÖ

- Antaa selkeän kuvan siitä, mitä on havaittu ja todettu
- Valokuvat ovat monipuolisia ja havainnollisia ja tukevat muistion havaintoja (päivämäärä, kuvaaja, kuvaussuunta, sijainti kartalla)
- Sisältää ympäristölainsäädäntöä koskevan tiivistelmän ja arvion, mitä lainsäädäntöä on rikottu
- Valvontaviranomaisen vaatimus
- Vuoropuhelu poliisin ja ympäristöviranomaisen kesken!

PORVOO BORGÅ

LAUSUNNOT

Asiantuntijalausunnot:

- Asiantuntijalausuntoja antaa pääasiassa ELY-keskus, ELYn on asiantuntemus on laaja-alaista: maaperä, pohjavedet, pintavedet, ilmansuojelu, jätteet, luonnonsuojelu, maankäyttö
- Muita asiantuntijaviranomaisia ovat mm. kuntien ympäristönsuojelu-viranomaiset, SYKE, TUKES

Loppulausunto:

- Loppulausunnon antajana esitutkinnan päättyessä toimii alueellinen ELY- keskus
- Kunnan ympäristönsuojelun viranhaltija täydentää paikallisasiantuntijana ELY-keskuksen loppulausuntoa (yhteinen pohdinta

AJATUKSIA HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ

- Yhteinen tarkastuskäynti ja poliisin puhuttelu jo asian alkuvaiheessa tehostaa hallintopakon toimeenpanoa
- Mahdollisuus käydä vuoropuhelua tapauksen vakavuudesta alentaa kynnystä tutkintopyynnön tekemiselle
- Säännölliset tapaamiset auttavat ymmärtämään toisen työtä ja luomaan luontevan tavan tehdä yhteistyötä
- Molemminpuolinen tiedonkulku

PORVOO BORGÅ

KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN KOHTAAMIA HAASTEITA YMPÄRISTÖRIKOSKYSYMYKSISSÄ (1)

- Muuttuva lainsäädäntö ja normien purku – mikä on jätettä?
- Miten tehdä havaintoja ja koota materiaalia niin, että se tukee poliisia ja syyttäjää näytön osoittamisessa?
- Asenteet ympäristörikoksia kohtaan
- Todistajana toimiminen ensimmäisen kerran on vierasta ja vie pois omalta mukavuusalueelta
- Kun toiminnan laatu ja luonne on hyvin epämääräistä, on vaikeaa arvioida, mitä säädöksiä on mahdollisesti rikottu

KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN KOHTAAMIA HAASTEITA YMPÄRISTÖRIKOSKYSYMYKSISSÄ (2)

- Sisäinen paine (painostus), kuka voi/saa tehdä tutkintapyynnön ja mistä asiasta
- Tiedotusvälineet ja asian salassapito tutkinnan ollessa kesken
- Ympäristörikoksista annetut rangaistukset
- Resurssit ja ajankäyttö, asioiden ”hankaluus”
- Oman roolin sisäistäminen

KIITOS!

PORVOO BORGÅ